

Ni frågar?

Professor
Herbert Tingsten

Professor
Gunnar Dahlberg

Professor Gunnar
Westin Silverstolpe

Professor
Erik Lönnroth

Professor Torgny
T:son Segerstedt

Docent
Folke Lindberg

Dessa svara!

VECKANS FORUM

KRAPOTKINS TEORIER OM INBÖRDES HJÄLP

Den ryske tänkarens läror ha bevarat sin aktualitet. Mycket av vad han har att säga om centraliseringens faror och om behovet av gemenskapsformen, där inbördes-hjälpprincipen kommer till sin rätt, kan godtagas av den moderna sociologien

Ha de åsikter, som framställts i »Inbördes Hjälpp» av Krapotkin (1902) verifierats av den moderna vetenskapen eller ha de vederlagts? Finns det några moderna arbeten i dessa frågor och i så fall vilka? Åke Wikander.

Jag får medge, att när jag först läste Åke Wikanders fråga, så föreföll den mig tämligen orimlig. Jag hade hemfallit åt den, som jag tror, ganska vanliga fördömen att hänvisa Krapotkin till Museet för föräldrade och naiva teorier. Jag plockade emellertid ned »Inbördes hjälp» från bokhyllan, där den onekligen stått orörd under ganska många år och började läsa om den. Och det var väl värt mödan. Jag vill inte här taga ställning till hans biologiska, etnologiska och historiska resonemang. Man kan väl utgå från att en hel del av det som han säger i de kapitlen numera måste betraktas såsom helt föråldrat, annat står sig kanske — det kan möjligen mina kolleger på denna avdelning upplysa frågeställaren om. Det som framförallt kom att fånga mig var de sista kapitlen, som handlade om inbördes hjälp bland oss själva.

En av Krapotkins tankar är ju den, att den i effektivitetens namn bedrivna centraliseringen är skadlig. Det är alltså det problem som vi nu diskutera i formen av kommunal självstyrelse contra förstatligande av en rad allmänna uppgifter och göromål. I det stycket är Krapotkin alltså alltså alltså aktuell. Att säga att hans teorier verifierats eller ej i detta avseende är däremot svårare, det innebär ju i viss mån ett positivt ställningstagande. För min del anser jag utan tvivel att den kommunala självstyrelsens söndervittrande kan bli ett allvarligt hot mot vår demokrati, enär det leder till ett organisationsvälde, som i många avseenden måste komma diktaturerna nära.

Centraliseringen ter sig för Krapotkin som en fara därför att den upplöser gemenskapsformer, inom vilka inbördes-hjälpprincipen fått en naturlig hemvist. Det är framförallt den sidan av Krapotkins framställning, som intresserar mig,

ty det förefaller mig uppenbart att han i sin skildring av de gemenskapsformer som hyllade inbördes-hjälpprincipen kommit att beskriva den typ av gemenskap som i den moderna socialpsykologien går under namnet *primär grupp*. Vi ha talat om den gruppbyggningstypen i vårt svar för någon tid sedan på frågan om *community groups* (se V.-J. nr 18). Som en av dess betydelsefullaste egenskaper brukar man ange *vikänslan*, d. v. s. känslan av solidaritet och samhörighet, vilket i sin tur igen för med sig en känsla av trygghet. Krapotkin skildrar det på följande sätt: »Statens övertagande av alla sociala funktioner gynnade nödvändigt utvecklingen av en otyglad trångsint individualism. I samma mån som skyldigheterna mot staten ökades, befriades medborgarna från plikterna mot varandra. I gillet — och under medeltiden tillhörde varje man något gille eller brödraskap — voro två 'bröder' skyldiga att turvis vaka över en broder, som blivit sjuk; nu skulle man nöja sig med att hänvisa sin granne till närmaste fattigsjukhus.» I bykommuner och liknande gemenskapsformer, som man i den moderna staten på alla sätt söker slå sönder, existerar ännu inbördes hjälpprincipen eller också strävar man efter att återställa den, att finna någon form för den.

Kan man då säga att det är rim och reson att överhuvudtaget tala om denna inbördes-hjälpprincip? Ligger det inte mera sanning i teorien om allas kamp mot alla? Teorien om allas kamp mot alla har fått en konsekvent teoretiker i engelsmannen Thomas Hobbes. Han säger: »Fler-talet av dem, som skrivit om samhällslivets förhållanden, antingen förutsätta, söka göra gällande eller postulera att människan skulle vara av naturen lämpad för samhällsliv; hon skulle vara en social varelse. På denna grundval bygga de sedan upp sin samhällslära, alldeles som om det för fredens bevarande och för hela människosläktets styrelse inte behövdes någonting annat än att människorna inginge vissa avtal och överenskommelser, som de sedan själva kalla lagar. Detta axiom är emellertid falskt, ehuru det väl

godtagits av de flesta, och det är en villfarelse som kommer av en allt för ytlig uppfattning av människonaturen.» Hobbes är den renodlade individualisten, han tror inte på något ursprungligt gott hos henne. Kan man då inte säga att de senaste årens händelser givit honom rätt: människan är en varg för människan. Är det inte den läxa vi fått lära?

Men man kan lika gärna vända på tesen. Man kan visa på all den hjälpsamhet och solidaritet som blommat i ockupationens och förtryckets skugga. Krapotkin har rätt så tillvida, att människan är en gruppvarelse och hennes beteende bestäms i hög grad av grupplivet. Men livet i gruppen förutsätter inbördes hjälp och solidaritet, gruppens liv består till en stor del just i samarbete och det vore otänkbart om allas kamp mot alla vore den enda principen för den mänskliga samlevnaden.

Så vitt jag kan förstå skulle den moderna sociologien i många avseenden godkänna Krapotkins teorier.

Torgny T:son Segerstedt

Torgny T:son Segerstedt.

BÖR SVERIGES STATSSKICK DECENTRALISERAS?

En federativ styrelse skulle leda till orimliga konsekvenser och minst av allt gagna socialpolitiken

Någon sakkunnig har räknat ut att Sverige skulle kunna delas i sju större områden, så lagda, att inom vart och ett av dessa alla praktiskt taget skulle kunna resa på morgonen till eller från huvudorten samt återkomma till bostadsorten på kvällen. Om i dessa huvudorter förstärkta länsstyrelser inrättades samt landsingen centraliserades, skulle en federativ styrelse, liknande Schweiz' kantonalstyrelse, samt huvuddelar av socialpolitiken förläggas till dessa orter, under det att rikspolitiken förblir vid en riksdag med enkammarssystem och riksregeringen utgöres av visserligen under politiskt inflytande tillsatta, men för 5-årsperioder förordnade statsråd.

Borde icke en sådan utveckling eftersträvas?
E. B.

Det är svårt att besvara Eder fråga, dels emedan Edert förslag är tämligen allmänt och vagt utformat, dels på grund av att Ni inte uppger de motiv, som enligt Er mening tala för en genom-

ÄR RYSSLANDS MÅNGA FOLKSLAG »BLANDADE» I RÖDA ARMÉNS TRUPPFÖRBAND?

De ryska truppförbanden består av en enhetlig nationalitet men under kriget har på grund av rekryteringssvårigheter »blandade» förband uppstått

Man har ofta under kriget, och nu senast i samband med transportererna genom Sverige, läst att den röda arméns soldater består av en brokig samling av alla de i det sovjetryska folkhavet ingående folkslagen. Däremot hör man ej talas om enhetliga förband av t. ex. kirgiser, kalmucker och vad de allt heta. Är kanske detta en av förklaringarna till den imponerande enigheten och frånvaron av minoritetsproblem i Sovjet? Är ej den tanken riktig, att enda tänkbara vägen att i en ack så avlägsen framtid nå bestående fred i världen, är att det nya N. F:s polisarmé består av alla folk i världen blandade i varje regemente, varje kompani, varje grupp, ej som skilda nationella förband? C. R. B.

Inom ryska armén är den territoriellt bundna organisationen och rekryteringen i princip tillämplig liksom i alla andra länder. De ryska truppena består sålunda av »nationella» förband.

Under kriget har avsteg från denna princip måst göras, tydligen beroende på omöjligheten att inom erforderlig tid tillföra de kämpande

truppförbanden ersättningspersonal från långt avlägsna hemorter, när förlusterna varit mycket stora. Under de båda sista krigsårens snart sagt oavbrutna ryska offensiv har sålunda »blandade» truppförband uppstått.

Något samband med »den imponerande enigheten och frånvaron av minoritetsproblem i Sovjet» har dessa »blandade» förband icke.

Vad FN beträffar kan man mycket väl föreställa sig, att »i en ack så avlägsen framtid» en polisarmé kan rekryteras enligt samma grunder som Frankrikes främlingslegioner. Men inom en överskådlig framtid beror världsfreden på möjligheten att samordna olika nationer och deras krigsmakter till samfällid verksamhet.

W. Kleen

W. Kleen.

Röda armén består i regel av ur folkslagssynpunkt enhetligt sammansatta förband.

HUR BEHANDLAS DE TYSKA KOLONISTERNA I SYDAFRIKA?

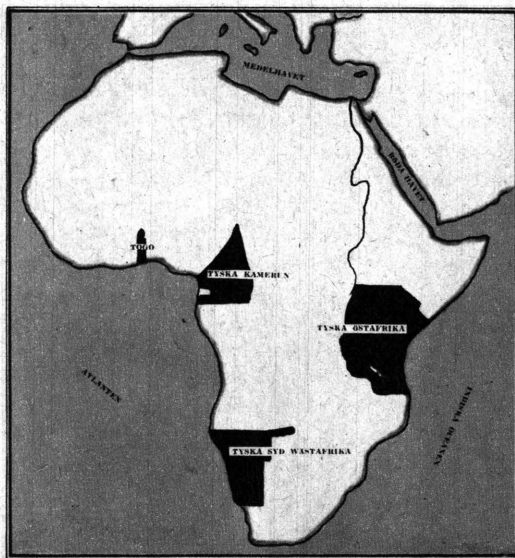
Någon konfiskation av deras egendom har inte ägt rum

När nu världen på nytt efter det »tyska kriget» åter skall ommöbleras, hur är måhända den s. k. »sydvästrafrikanska» frågas lösning tänkt? Jag åsyftar lösningen av de tyska kolonisternas dubbla medborgarskap. Har deras egendom på något sätt i stil med förhållandet i Togo, Tanganjika och Kamerun efter det förra världskriget konfiskerats? Olof Berg, ingenjör.

Då sydafrikanska trupper under förra världskriget erövrade tyska Sydvästafrika, ledde det icke till konfiskering av tysk egendom. Däremot

måste tyska statsanställda lämna landet, som efter fredsslutet blev mandat under Sydafrika. En överenskommelse mellan Sydafrikanska och tyska regeringarna 1923 resulterade i en lag 1924, som tillerkände alla tyskar i Sydvästafrika brittiskt medborgarskap, om de ej särskilt tillkännagåvo önskan att ej mottaga det. Av 3.489 tyskar uttalade endast 261 önskan att undgå brittiskt medborgarskap, men de sålunda naturaliserade behöll samtidigt sitt tyska medborgarskap. Efter det andra världskrigets utbrott, då Tyskland och Sydafrika åter stodo mot varandra som fiender, tog det sistnämnda landet sin naturaliseringspolitik under omprövning, och 1942 stiftades en lag, som berövade de tyskar sydafrikanskt medborgarskap, vilka förvärvat det genom lagen av 1924. Likaledes fräntogs medborgarskapet sådana tyskar av sydafrikansk nationalitet, som frivilligt låtit naturalisera sig men som gynnade unionens fienders intressen. Någon egendomskonfiskation är emellertid icke känd i detta eller andra sammanhang.

De forna tyska besittningarna i Afrika.

Herbert Tingsten
Herbert Tingsten.

Erik Lönnroth
Erik Lönnroth.